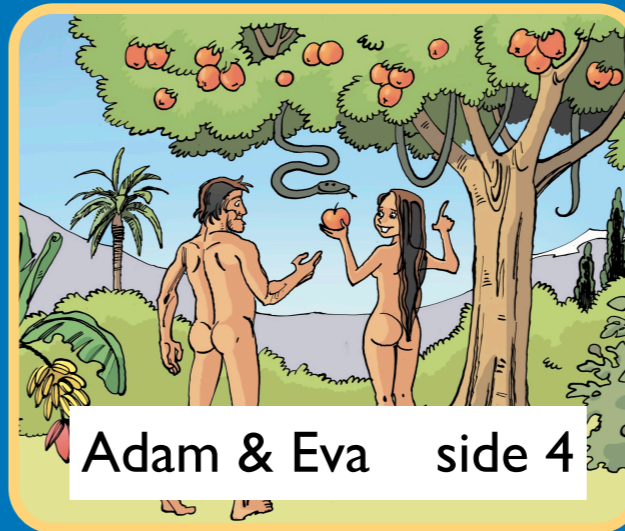
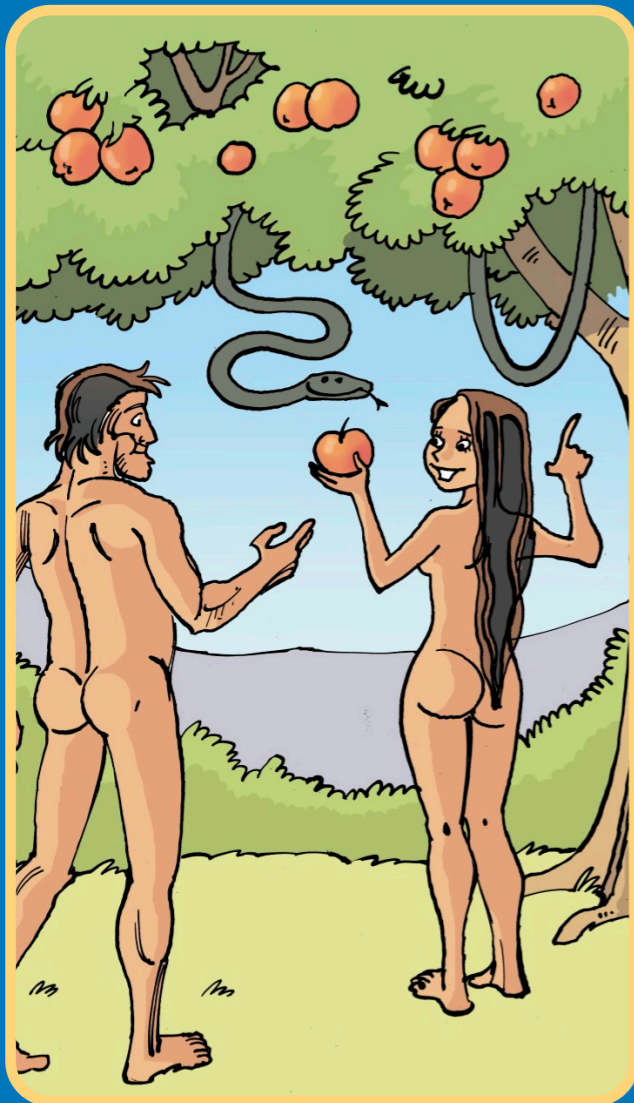

**Myter om
Adam & Eva,
Kain & Abel,
Noas Ark og
Babelstårnet**

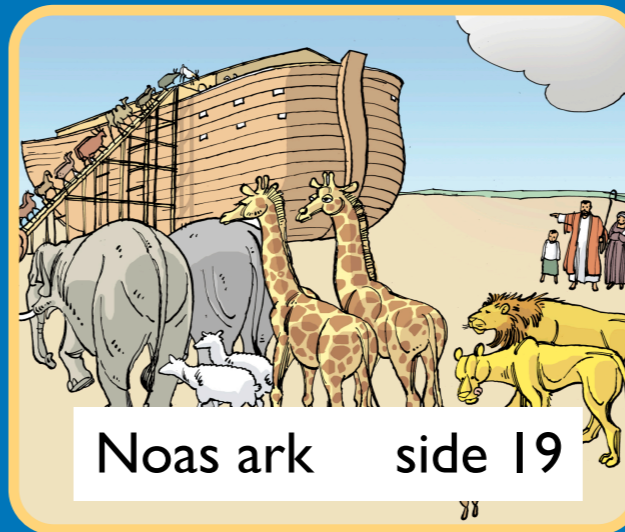
Illustreret af Sussi Bech

Adam & Eva side 4

Kain & Abel side 13

Noas ark side 19

Babelstårnet side 26

Religionshistorie side 31

Læs mere side 42

Myte, mening og fakta

En myte er i dagligdags tale “noget vås”, noget udokumenteret.

En myte i en religion er en fortælling om gudernes bedrifter.

For eksempel en historie om hvordan guderne skabte verden, eller om hvordan en gud blandede sig i menneskers liv. Myter kan hjælpe med at finde mening i livet.

Fakta er i dagligdags tale noget virkeligt, noget man kan stole på. Fakta om religioner kan man finde ved at kombinere fagene historie, arkæologi og religionshistorie.

Religionshistorie er ikke en eksakt videnskab som fysik og astronomi. Man argumenterer og gætter så godt man kan, men teorierne kan ikke bekræftes ligesom i fysik.

Myterne i denne bog er blevet fortalt igen og igen - i mere end 2.500 år.

Jeg har fortalt myterne fra Bibelen på min egen måde. Jeg håber, at de giver dig lyst til at læse mere.

Hvem har oprindeligt skrevet fortællingerne?

Ifølge forskning i religion er der mange fortællere og forfattere, der har fortalt historierne og givet dem videre. Og så er historierne til sidst blevet samlet i Bibelen.

I sidste kapitel står fiduser til, hvordan man kan bruge historierne til fortælling og undervisning.

Der er også link til min hjemmeside, hvor du kan downloade plancher og materialer.

God fornøjelse!

Peter Arklint, foråret 2019

Ophavsret

Denne bog er en revideret udgave af “Fortællinger fra Bibelen 2: Fra Adam og Eva til Babelstårnet” ISBN 978-87-995128-6-7, der indeholder interaktive opgaver og kan erhverves på iBooks.

Denne bog er publiceret med NY-NC-SA 2.5 Danmark licens og er let at dele, da den er i PDF. Det må du godt, men du må ikke lave om i bogen eller tage penge for den!

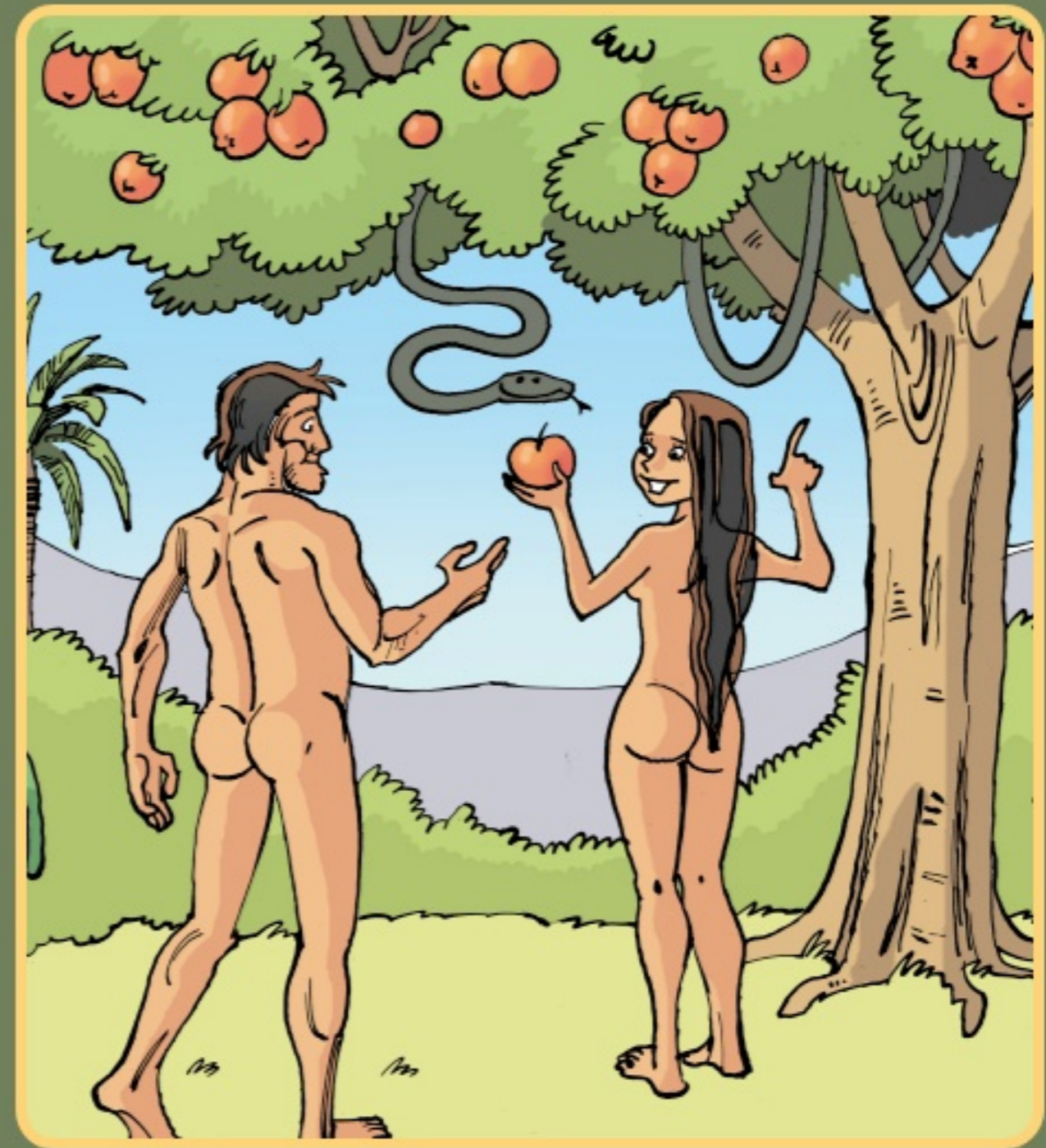

© 2019 Peter Arklint

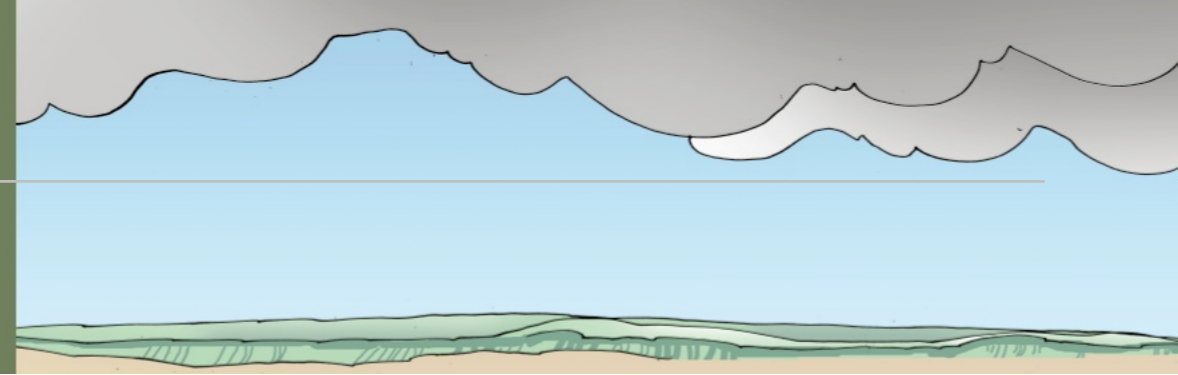
Illustrationer: Sussi Bech

ISBN 978-87-971248-0-2

Adam & Eva

Myte 1: Skabelsen

4 SPØRGSMÅL

1. Hvorfor skabte Gud himlen og jorden?
2. Hvor lang tid tog det for Gud at skabe det alt sammen?
3. Hvorfor skabte han menneskene?
4. Hvad lavede Gud på den 7. dag?

Hvor kommer alting fra? Hvordan startede det?

Måske skete det på denne måde...

I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden.

Alt var mørkt og tomt, men Guds ånd svævede over vandene. Han syntes, der var trist og kedeligt.

Så sagde Gud: "Lad der blive lys!" og lyset kom. Gud var glad for lyset og kaldte det for dag. Mørket kaldte han for nat. Den første dags morgen og aften kom og gik.

Anden dag skabte Gud himlen. Gud var glad for himlen, men syntes der skulle mere til.

Tredie dag skabte Gud jorden og planterne. Gud var glad for jorden og planterne, men syntes der skulle mere til.

Fjerde dag skabte Gud sol, måne og stjerner. Gud var glad for solen, månen og stjernerne, men syntes der manglede noget.

Femte dag skabte Gud fisk og fugle, og de gav dejligt liv i vandet og i luften. Gud var glad for fiskene og fuglene, men syntes der skulle mere til.

Sjette dag skabte Gud dyr og mennesker. Gud skabte menneskene som mand og kvinde.

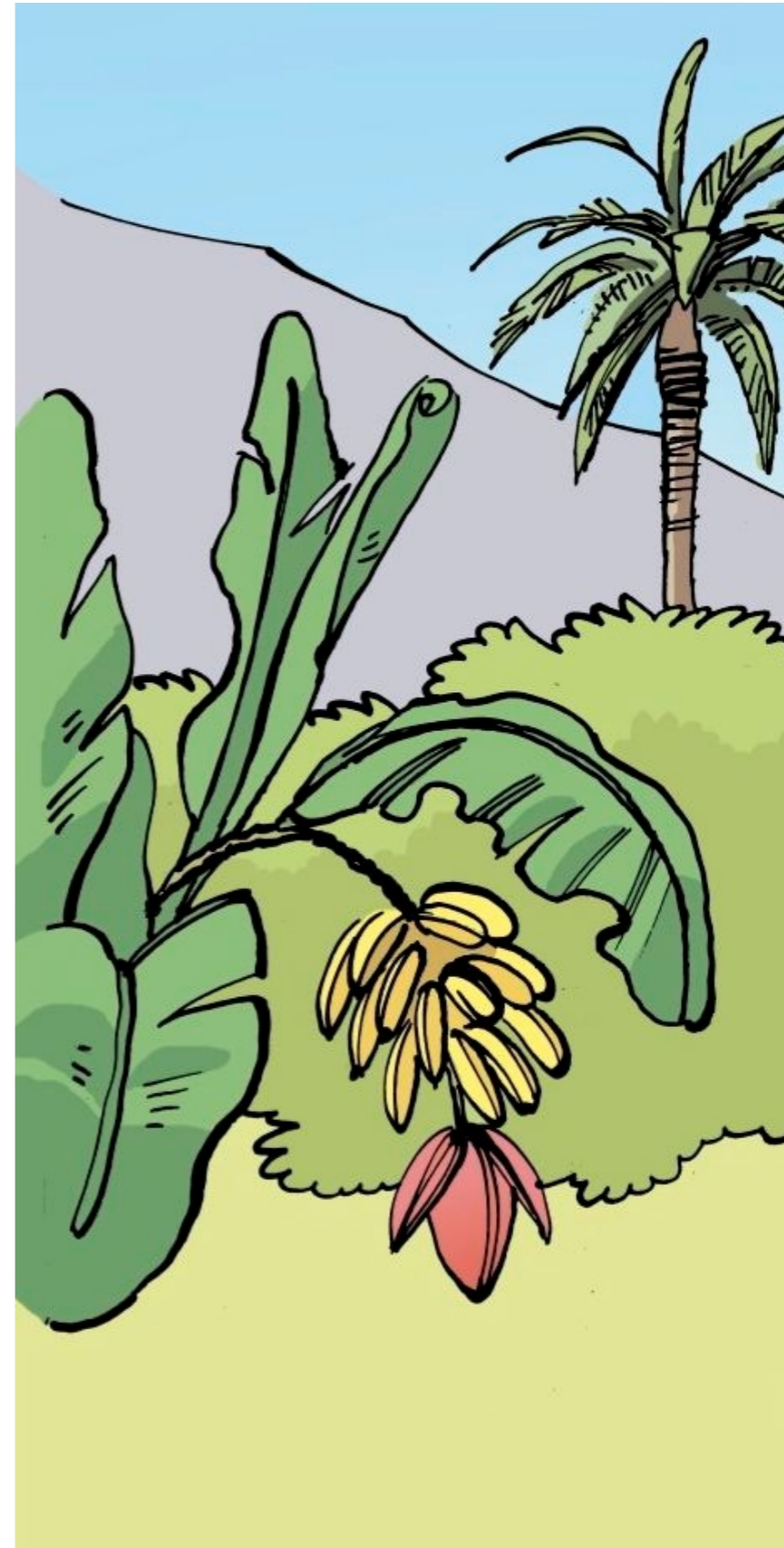
Gud skabte menneskene i sit eget billede, så de kunne herske over dyrene og passe på det alt sammen: dyrene, fiskene, fuglene, planterne og jorden.

Gud velsignede dem og sagde, de skulle spise grønsager, urter og frugter. Og han gav planter og urter til dyr og alt, der trækker vejret, så de kunne spise sig mætte og vokse.

Syvende dag fuldendte Gud sit store værk. Gud sikrede sig, at det hele passede sammen. Gud så, at alt var, som det skulle være.

Der manglede ikke noget.
Nu var Gud tilfreds.
Og Gud holdt en hviledag.

Men menneskene var ulydige, og Gud blev vred, men den historie må I høre en anden dag...

Myte 2: Den forbudte frugt

4 SPØRGSMÅL

1. Hvordan blev Adam og Eva skabt?
2. Hvorfor måtte Adam og Eva ikke spise af træet til kundskab om godt og ondt?
3. Hvorfor spiste Adam af æblet?
4. Hvorfor forlod Adam og Eva haven i Eden?

Der er to forskellige fortællinger om skabelsen i starten af Bibelen. I den første bliver mand og kvinde skabt lige - og i fortælling 2 bliver manden sat til at bestemme over kvinden.

Fortælling 2 giver også svaret på en række spørgsmål: Hvornår begyndte menneskene at dyrke jorden? Hvorfor er det så hårdt at arbejde som bonde? Hvorfor gør det ondt, når kvinder føder børn? Måske kan man finde fornuftige svar i den historie, I skal høre nu...

Der var ingen planter eller buske, dengang Gud skabte himlen og jorden, for Gud havde ikke ladet det regne. Og der var ingen mennesker til at dyrke jorden.

Så vældede en kilde op af jorden, og jorden blev vandet og var klar til at blive dyrket.. men der var stadig ingen mennesker til at dyrke jorden.

Så dannede Gud et menneske ud af jord og blæste livsånde i hans næsebor - og mennesket blev et levende væsen.

Nu plantede Gud Edens have og placerede mennesket i haven.

Gud plantede træer i haven med frugter, der var gode til at spise.

Og han plantede livets træ, der stod midt i haven og træet til kundskab om godt og ondt.

Gud gav mennesket navnet Adam og satte ham til at dyrke og vogte Edens have. Men Gud sagde til Adam: "Du har lov til at spise af alle træerne i haven - undtagen et. Du må ikke spise af træet til kundskab om godt og ondt.

Den dag du spiser af det træ, skal du dø".

Så sagde Gud: "Det er ikke godt for mennesket at være ene; jeg vil give ham en partner, som passer til ham!".

Nu dannede Gud alle markens dyr og himmelens fugle ud af jord og førte dem hen til Adam.

Og Adam gav alle himmelens fugle og alle markens dyr navne - på den måde var det lettere at kende forskel på dem. Men til sig selv fandt Adam ingen partner, der var ingen, der passede til ham.

Så lod Gud Adam falde i dvale. Og da Adam var sovet ind, tog Gud et af Adams ribben. Og af ribbenet, som Gud havde taget af Adam, byggede han en kvinde og førte hende hen til Adam.

Da sagde Adam: "Denne gang er det ben af mine ben og kød af mit kød; hun er en mandinde, og jeg vil kalde hende kvinde. Hun skal hedde Eva, og hun er min hustru".

De var begge nøgne, både Adam og Eva, men de var ikke generte.

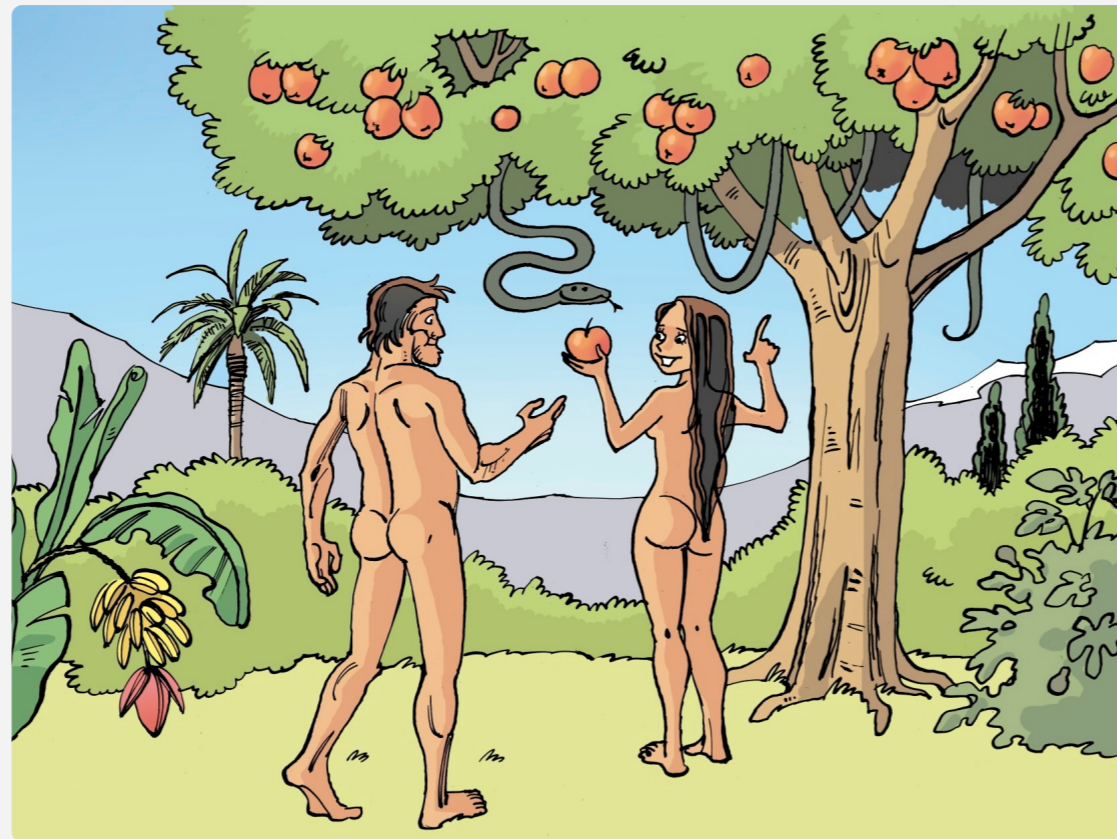
Men slangen var frækkere end alle de andre dyr, som Gud havde skabt. Den sagde til Eva: "Har Gud virkelig sagt, at I ikke må spise af træerne?"

"Næh, nej" sagde Eva "Vi må spise frugterne fra alle træerne - bare ikke af træet midt i haven. Hvis vi spiser af det træ, så dør vi".

Slangen smilede til Eva og sagde: "I dør ikke, hvis I spiser af det træ. I bliver bare klogere. Jeres øjne bliver åbnet for godt og ondt. I bliver ligesom Gud - han kan nemlig se forskel på godt og ondt."

Nu blev Eva klar over, at træet var godt at spise af. Det var et smukt træ, og frugten var god at få forstand af. Hun tog en frugt og spiste af den, og hun gav frugten videre til sin mand, der stod hos hende.

Illustration 1.1 Den forbudte frugt

Deres øjne blev åbnet for godt og ondt, og de så, at de var nøgne; derfor syede de figenblade sammen og bandt dem om sig.

Om aftenen hørte de Gud vandre i haven, og Adam og hans hustru skjulte sig for Gud inde mellem havens træer.

Da kaldte Gud på Adam og råbte: "Hvor er du?"

Adam svarede: "Jeg hørte dig i haven og blev bange, fordi jeg var nøgen, og så skjulte jeg mig".

Da sagde Gud: "Hvem har fortalt dig, at du er nøgen? Mon du har spist af det træ, jeg sagde, du ikke måtte spise af?"

Adam svarede: "Kvinden, som du satte ved min side, gav mig af træet, og så spiste jeg".

Da sagde Gud til Eva: "Hvad har du gjort?" Hun svarede: "Slangen lokkede mig, og så spiste jeg".

Da sagde Gud til slangen: "Fordi du har gjort dette, forbander jeg dig, du og kvinden skal være fjender i al fremtid. Dine efterkommere og hendes efterkommere skal være fjender. Mennesket vil prøve at knuse dit hoved med sten, og du vil prøve at hugge dem i hælen!".

Til kvinden sagde han: "Med smerte skal du føde dine børn; men du skal have lyst til at få dem sammen med din mand. Og han skal bestemme over dig."

Og til Adam sagde han: "Fordi du lyttede til din hustru og spiste af træet, som jeg sagde, du ikke måtte spise af, skal du i hele dit liv arbejde hårdt for at skaffe dig føden."

"Du vil opdage, at torne og tidsler breder sig, der hvor du dyrker jorden for at skaffe dig føde.

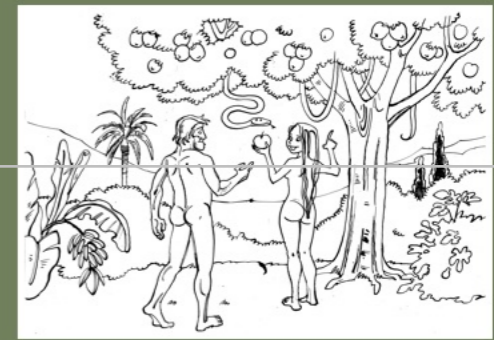
I dit ansigts sved skal du spise dit brød, indtil du dør og vender tilbage til jorden; thi af den er du taget; ja, støv er du, og til støv skal du vende tilbage!"

Til sig selv sagde Gud: "Se, mennesket er blevet som en af os - han kender forskel på godt og ondt. Nu skal han ikke spise af livets træ, for så kan han leve evigt". Og så satte Gud **keruber** med flammesværd til at vogte vejen til livets træ.

Gud lavede skindkjortler til Adam og Eva, så de havde noget ordentligt tøj - og så forviste Gud Adam fra Edens have. Nu skulle Adam dyrke jorden, som han var taget af.

Adam og Eva dyrkede jorden og fik børn - men den historie må I høre en anden dag...

Hvad er meningen?

MENINGERNE ER DELTE

1. Der er mere end én myte.
2. Myterne er ikke enige om, hvad rolle Adam og Eva har.
3. Myterne er blevet brugt i både Jødedom, Kristendom og Islam.

Der er to myter om, hvordan det hele startede. De står begge to i Bibelen - og lige efter hinanden. Det er to meget forskellige fortællinger, der giver mening på hver sin måde. Se bare her:

Myte 1: Skabelsen

I myte 1 skaber Gud alting - og han slutter med at skabe menneskene. Og Gud skaber mand og kvinde lige. Historien stammer fra jøderne, der levede i Mellemøsten.

Meningen med den historie er at give en start på det hele - og at fortælle, at jødernes Gud er den stærkeste af alle guder. Han skaber nemlig alting bare ved at sige, det skal ske. I andre beretninger fra Mellemøsten må skaberguden kæmpe med store slanger, drager, skumle vande og farlige dyb for at skabe orden ud af kaos. Men jødernes gud han skal bare sige "Bliv lys" - og så blev der lys.

Myte 2: Den forbudte frugt

Myte 2 handler mest om Adam og Eva. Den historie er brugt til mange ting. Den er især brugt til at forklare, hvorfor manden skal bestemme over kvinden, og der er en liste med 5 "gode" grunde til, at manden skal bestemme:

1. Manden Adam blev skabt først, og kvinden skabes af hans ribben.
2. Hun er skabt for at være hans hjælper og assistent.

3. Han skal passe på, ellers leder hun ham i fordærv - ligesom dengang hun lokkede ham til at spise af æblet.
4. På grund af hendes ulydighed blev mennesket smidt ud af paradiset have og ud til en barsk tilværelse med hårdt arbejde og lidelser.
5. Gud sagde selv, at manden skal herske over kvinden.

Det er nogle barske og voldsomme argumenter for, at manden skal herske over kvinden. Når den historie bliver fortalt af en præst, der også ved, hvordan verden blev skabt - så kan det virke meget overbevisende. Og hvis alle de, der bestemmer i familien og i samfundet, tror på historien - ja, så er det svært at have en anden mening.

Nu vil jeg fortælle om, hvordan historien er blevet brugt i forskellige religioner, og til slut vil jeg fortælle, hvordan man kan argumentere imod, at manden skal bestemme over kvinden.

Fra Jødedom til Kristendom og Islam

Historien stammer fra Jødedommen. For 2.500 år siden samlede jøderne deres bedste historier i en "bog". Historierne blev brugt i gudstjenester og til at give svar på tre vigtige spørgsmål:

1. Hvordan startede det hele?
Adam og Eva var de første mennesker, og ved hjælp af et stamtræ kunne man følge, hvordan jøderne stammede fra

Adam og Eva. Jøderne stammede fra Adam og Evas mest ædle og succesfulde efterkommere: Noa og Abraham.

2. Hvordan skal man leve til hverdag og fest?
3. Hvorfor skal vi rejse hjem til Israel?
Jøderne var nemlig tvangsflyttet til Babylon og ønskede at komme hjem igen.

Da de kristne begyndte at samle deres historier 600 år senere (omkring år 100), tog man mange af de jødiske historier med. De første kristne var jøder, og de var vokset op med historierne. Men historien om Adam og Eva fik en ny betydning. Man fandt på, at alle mennesker bliver født syndige - for man arvede synden fra Adam og Eva. Man bliver altså født med arvesynden. Og arvesynden kan man kun komme af med, hvis man bliver døbt i kirken og tror på Jesus.

De kristne gav også slangen en ny betydning. Hos jøderne var slangen en "trickster" - en fræk og visdomsfuld slange, der sætter gang i historien. Hos de kristne bliver slangen til Satan selv - den farlige frister.

Hos de kristne blev Adam og Eva opfattet som årsag til en masse dårligt - og især Eva var en skidt person.

Muslimerne opfatter Adam og Eva meget positivt. I Koranen er de beskrevet som personer, Gud har sendt ned på jorden som sine repræsentanter. Og der er ingen arvesynd i Islam, for Gud har tilgivet Adam og Eva.

Skal Adam bestemme over Eva?

Der er to fortællinger om de første mennesker. I fortælling 1 er mand og kvinde lige. Fortælling 2 er fortalt og brugt af mænd, der ville bestemme over kvinder. De troede, at mænd har et ribben mindre end kvinder...

Normale mænd og kvinder har lige mange ribben. Det blev første gang beskrevet i Europa i 1543 af en læge fra Belgien. Hans bog om anatomi medførte en strøm af modsigelser fra dem, der troede på fortælling 2.

Fortælling 2 er blevet brugt i mere end 2.000 år til at få folk til at tro på noget vås: Mænd har et ribben mindre end kvinder, og manden skal bestemme over kvinden.

Der er stadig nogen, der tror, at mænd har et ribben mindre end kvinder - og der er endnu flere, der stadigvæk tror, at manden skal bestemme over kvinden.

Alt i alt er det nogle meget spændende og vigtige fortællinger - de er dejlige at læse og sjove at fortælle. Og så er det en god idé at vide lidt om, hvordan fortællingerne er opstået, og hvordan de er brugt. Du kan læse mere om, hvordan myter og religion hænger sammen i kapitlet [Religionshistorie](#).

Note om keruberne, der vogter livets træ

Keruberne er nådesløse engle med fire hoveder: Menneskehoved, okse-, løve- og ørnehoved.

Hvor er ideen til disse væsener kommet fra? Måske har de, der skrev historien hentet inspiration i Babylon, hvor den jødiske overklasse befandt sig, da historien blev skrevet ned.

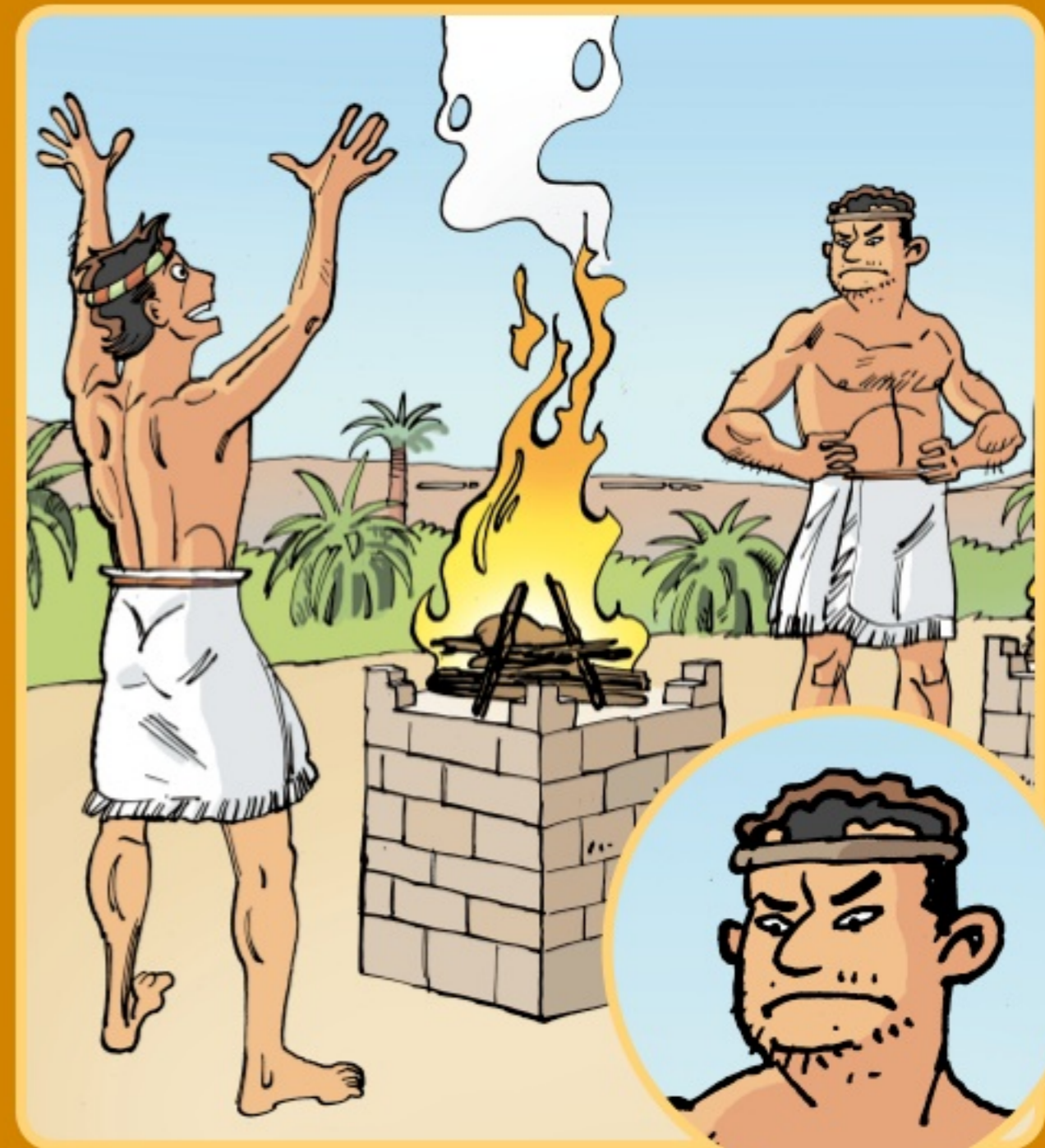
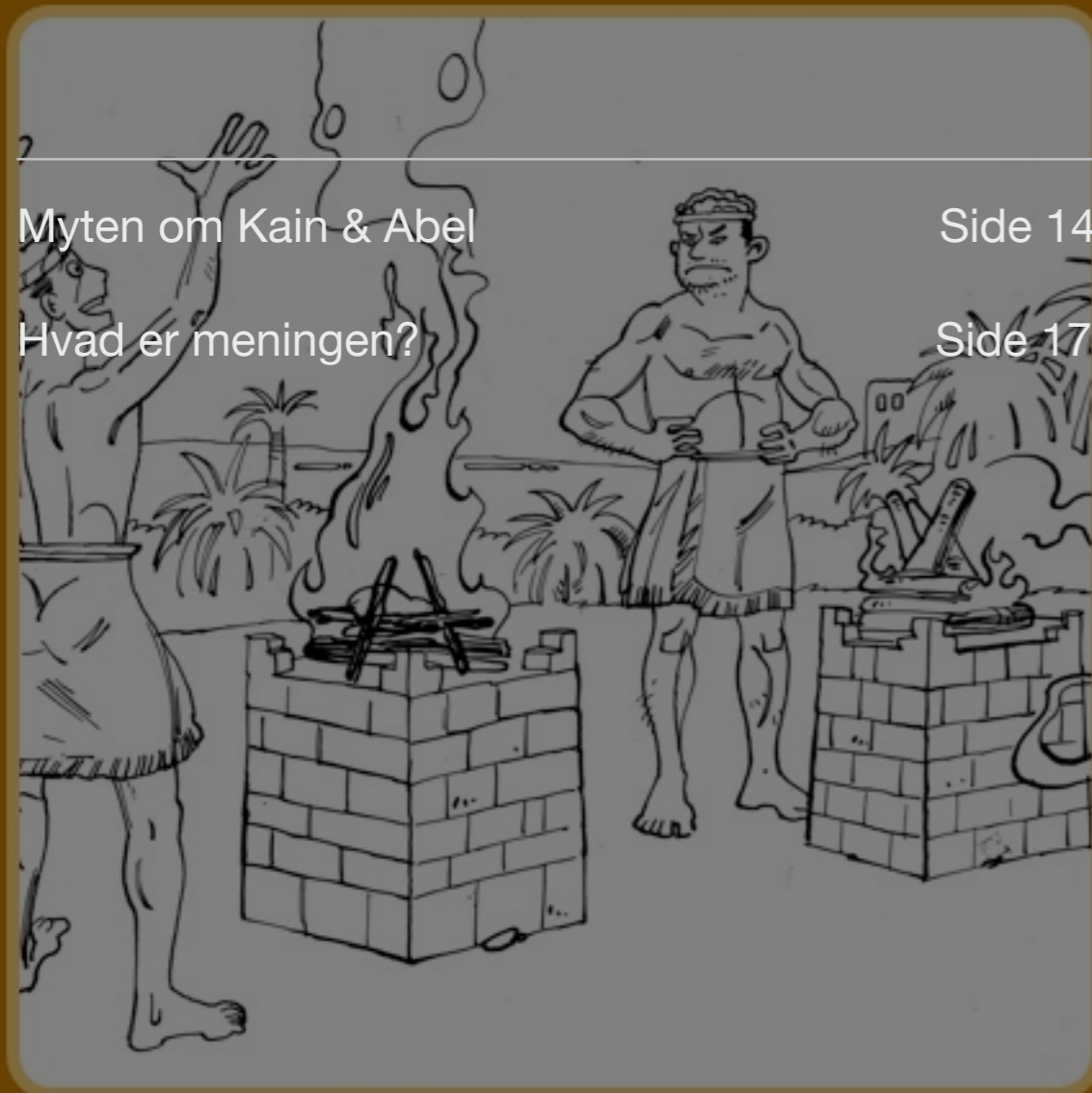
Omkring Babylon år 500 f.v.t. kunne man se vingede dørvogtere (statuer) ved templer - nogle med menneskeansigt og nogle med ørnehoved.

I Babylon var der også astrologi - og menneske, okse, løve og ørn går også igen i astrologiens "stærke" tegn:

Vandbærer (menneske), tyr, løve og skorpion/ørn.

Forestillingen om netop de fire hoveder går endda igen 1.000 år senere - de fire personer, der er forfattere til Bibelen evangelier, bliver ofte illustreret på den måde. På billeder af de kristne evangelister ses de med vinger på og hvert sit specielle hoved: Markus (løve), Lukas (okse), Mattæus (menneske) og Johannes (ørn).

Kain & Abel

Myten om Kain & Abel

SPØRGSMÅLET ER...

1. Hvad gør Kain forkert?
2. Hvad gør Abel rigtigt?
3. Hvordan straffer Gud Kain?
4. Hvordan mærker Gud Kain?

Da Adam og Eva blev fordrevet fra Edens Have, skulle de nu selv dyrke jorden i deres ansigts sved, holde fåreflokken sund og rask, og Eva skulle føde sine børn i smerte. Hvordan det gik, kunne være sket som I skal høre her.

Evas førstefødte søn kom til at hedde Kain, og han voksede op og blev familiens agerdyrker. Senere fødte Eva endnu en søn, som kom til at hedde Abel. Han blev familiens fårehyrde.

Kain og Abel var brødre men ikke venner. Kain syntes, at Abel havde det alt for let. Lige meget hvad Abel gjorde, så lykkedes det for ham uden større besvær og fejl. Bare se, når en af de dejlige piger kom forbi Abel, så smilede han til hende, og hun fnisede og lo, og det var ikke til at holde ud. Det var, som om Abel vidste, hvordan han skulle gøre det rigtige. Hvorimod Kain altid kom galt afsted, og alt mislykkedes. Han såede og plejede sine grøntsager, men kunne han gøre for, at han lugede ligeså mange grøntsager væk, som han lugede ukrudt? Der var ingen retfærdighed til.

Som skik var, ofrede de to brødre af de første afgrøder. Kain lavede et offerbål af sine første grøntsager, mens Abel ofrede de første lam af årets kuld. Spændte ventede de på, at Gud tog i mod deres offer. Steg røgen fra bålet til vejrs, var det tegn på, at Gud blev glad for ofret. Blev røgen ved jordoverfladen og smøg sig langs den, var det tegn på, at Gud ikke var glad for ofret.

Abels offerrøg steg frit op mod himlen - Gud tog i mod hans offer.
Kains røg sneg sig langs jordoverfladen - Gud var ikke interesseret i hans offer.

Kain blev meget vred - ikke på Gud - men på sin bror Abel. Hvorfor skulle det altid være sådan, tænkte han, at Abel bare lige kunne sætte ild til sit offerlam, og så tog Gud imod? Kain gik skumlende bort fra offerpladsen.

“Hvorfor er du vred, Kain?” spurgte Gud ham. “Det kan ikke nytte noget, at du bliver vred på Abel. Du ved, at hvis man handler rigtigt, så bliver man belønnet. Hvis man handler forkert, så bliver man ikke belønnet. Det er dig, Kain, der skal lære at beherske dig.”

Kain skulede. Han havde hørt det før. Hver gang han mislykkedes med det, han lavede, blev han vred og lod det gå ud over et eller andet eller en eller anden. Og Kain mislykkedes ofte - han var for hidsig eller utålmodig og gav sig ikke tid til at undgå fejl.

Kains jalousi blev ikke dæmpet af Guds formaninger, og en dag var han blevet så vred og irriteret på Abel, at han lokkede ham med ud på marken og uden videre slog sin bror ihjel.

Illustration 2.1 Hvorfor er Abel altid så heldig?

Da Abel vendte ryggen til, tog Kain en stor sten og slog hul i Abels hoved. Han slog ikke en gang men rigtig mange gange. Kains hænder var røde af Abels blod.

Så snart han havde slået, fortrød han. “Hvor er din bror Abel?” spurgte Gud. “Skal jeg være min brors vogter?” svarede Kain undvigende. “Hvad har du gjort?” spurgte Gud. “Er det hans blod, som du har på dine hænder, og som jorden har suget til sig?” Gud var vred. “Jeg forbander dig for din handling. Du skal ikke mere være agerdyrker. Aldrig mere

skal der komme grøntsager fra din hånd. Du skal sendes væk fra din familie, og du skal flakke hjemløs rundt.”

Kain faldt på sine knæ og bad: ”Hvis du lader mig flakke hjemløs rundt, så bliver jeg et offer for hvem som helst. De slår mig ihjel.”

Gud tænkte sig om og sagde: ”Jeg ønsker ikke, at du skal slå ihjel for din misgerning, så jeg sætter et mærke på dig, som alle skal kende som dit mærke, Kains mærke, og folk skal vide, at hvis de slår dig ihjel, vil jeg straffe dem og deres efterkommere 7 gange værre. Men du skal forlade dette sted og aldrig vende tilbage.”

Kain drog bort fra stedet, hvor Adam og Eva levede. Han kom aldrig mere til at dyrke jorden. Han bosatte sig i landet Nod, som betyder “hjemløs”, med sin kone og skabte sig en tilværelse der. Han grundlagde byen Hanok, og hans efterkommere blev stamfædre til kvægdrivere, instrumentmagere, kobbersmede men aldrig bønder.

Adam og Eva var blevet sønneløse men ikke så længe. Eva blev atter frugtsommelig og fødte sønnen Seth, hvis efterkommere generationer senere skulle avle Noa.

Men det er en anden historie, som I skal høre en anden gang.

Hvad er meningen?

MYTEN FORTÆLLER AT

1. Man skal ofre til Gud
2. Man må ikke slå ihjel
3. Retfærdighed er en kompliceret affære
4. Kain er stamfar til kvægdrivere og håndværkere, men ikke til bønder

Myten om Kain & Abel er spændende, og man kan have svært ved at forstå, hvad der foregår - hvad er meningen med det hele?

Men samtidig med den spændende historie får vi nogle ting at vide - og det var måske det, der var det vigtigste med den historie...

Ofring

Vi lærer, at at man skal ofre til Gud - og vi lærer også, hvordan man kan se, om Gud kan lide ens offer: Røgen skal stige op i himlen, så er offeret vel modtaget.

Det har været betryggende at vide, når man ofrede. For hvis man laver et ordentligt bål, vil røgen stige op. Og hvis man ofrer i templet under vejledning af en præst, kan præsten forsikre en om, at alt gik, som det skulle - se bare røgen gik op og husk på historien om Kain & Abel...

Ofring var en vigtig del af Jødedommen indtil omkring år 70, da templet i Jerusalem blev ødelagt. Efter den ødelæggelse blev overholdelse af loven og kendskabet til de gamle historier vigtigere.

Du må ikke slå ihjel

Man skal i det hele taget opføre sig venligt over for andre - og ikke gøre noget ved andre, som man ikke vil have, de skal gøre ved en selv. Det er en vigtig del af både Jødedom, Kristendom og Islam. Og denne historie viser, at Gud bliver vred, hvis man opfører sig dårligt og ikke passer på hinanden.

Lov og retfærdighed

Historien om Kain & Abel sætter mange tanker i gang. Er det retfærdigt, at Kain mister sit job og sin familie - og bliver landsforvist? Kan Kain på nogen måde gøre bod for den store skade, han har forvoldt?

I Bibelen er der mange love og regler om, hvordan man skal opføre sig. Og der er også regler for erstatning, hvis man har voldt andre skade.

Princippet om "Øje for øje og tand for tand" er en måde at beskrive, hvordan erstatningen skal opgøres. Det stammer fra Moseloven og indgår ikke i denne historie. Det er ikke en opfordring til at hævne sig, som nogle har ment. "Øje for øje og tand for tand" er blevet brugt som propaganda af kristne mod jøder for at vise, at Jødedommen er en primitiv religion - men det har bare været spin og propaganda...

Der var dødsstraf i den tidlige Jødedom for blandt andet drab - men dødsstraffen krævede, at drabsmanden var advaret imod at gøre det - og at mindst to vidner havde set selve drabet.

Man blev straffet for ting, man havde gjort ikke så meget for hensigten med handlingen. I dag betyder hensigten med handlingen meget for domsafsigelsen - man kan i dag komme i fængsel for at planlægge noget, man ikke får udført.

Kain bliver ikke slået ihjel, men får alligevel en streng straf af Gud. Samtidig får Kain sit Kainsmærke, der beskytter ham mod andre. Måske giver Gud Kain det beskyttende mærke, fordi Kain er den

første, der anråber Gud.

Måske får han blot mærket, så han kan overleve og starte nye slægter...

Stamtavler

I Bibelens gamle testamente er der en masse stamtavler. De er kedelige at læse - og mange springer dem over. Men de er der, fordi de har været vigtige.

Det har været vigtigt for forfatterne at kunne påvise, at alle de centrale karakterer stammede fra gode og retfærdige personer med god kontakt til Gud.

Og i historien om Kain & Abel får vi placeret den lidt tvivlsomme ære for kvægdrivere, kobbersmede og instrumentmagere, at de stammer fra Kain.

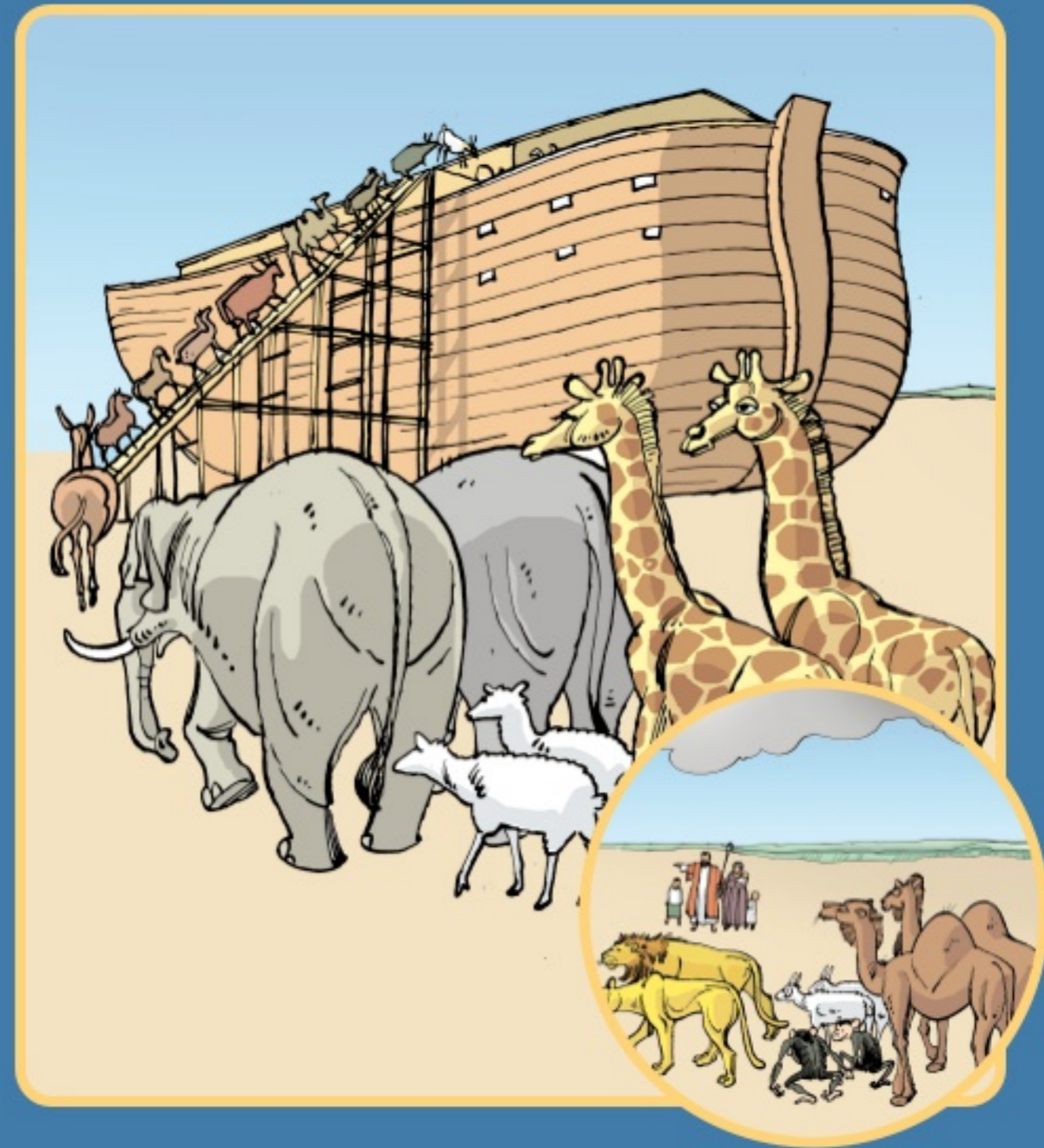
Noas ark

Myten om Noas ark

Side 20

Hvad er meningen?

Side 24

Myten om Noas ark

SPØRGSMÅLET ER...

1. Hvorfor vil Gud drukne menneskene?
2. Hvorfor skal der både være han- og hundy med i arken?
3. Hvor lang tid varede oversvømmelsen?
4. Hvad gjorde Noa, da han kom ud af arken?

For mange tusind år siden var der en kæmpe oversvømmelse, der slog alle mennesker ihjel og druknede alle dyrene i et meget stort område. Var der overhovedet nogen, der overlevede?

Hør bare - måske foregik det på denne måde...

Gud var ked af, at han havde skabt menneskene. Han syntes, de bredte sig overalt - og der hvor de kom hen, spredte de ondskab og gjorde alting grimmere.

“Nu er det nok!” sagde Gud - “jeg vil udslette dem allesammen, de opfører sig dårligt og lever alt for længe. Det er mig, der bestemmer, og nu skal de allesammen væk!”.

Der var dog een mand, som Gud var tilfreds med. Han hed Noa. Han havde allerede levet i 600 år og havde både kone, sønner og sønnekoner. Gud sagde til Noa: “Jeg sender snart en stor oversvømmelse, der vil drukne alting. Men du er en retfærdig mand, så jeg vil fortælle dig, hvordan du overlever. Du skal bygge et stort skib, en ark, med tre etager. Den skal være 150 meter lang og 25 meter bred og 15 meter høj. Du skal bruge cedertræ, som du høvler, så arken bliver glat og tæt - og du skal tætné alle revner med beg.

På hver etage skal du lave mange rum. Der skal være rum til din familie, dyr og foder. Du skal tage alle slags dyr med i arken i par af han og hun, så de kan overleve og få børn, når oversvømmelsen er slut”.

Noa gik i gang med at bygge arken. Det var et kæmpe arbejde, og han havde ikke tid til andet. Heldigvis hjalp hans tre sønner og deres koner ham: Kvinderne skaffede forråd, og Noas sønner Sem, Kam og Jafet sørgede for træ og bygning: Sem skaffede træ, Kam savede træet til og høvlede det - og Jafet stod for bygningen af arken sammen med Noa.

Efterhånden som arbejdet skred frem, blev de forstyrret af nysgerrige mennesker. "Hvad har I gang i?" spurgte en mand "I bygger et kæmpe skib inde på stranden - hvordan vil I få det ud i vandet?"

Noa fortalte, at vandet ville komme til arken, når Gud oversvømmede jorden. "Du må være godt skør" sagde manden " her bliver da ikke nogen oversvømmelse!".

Næste dag havde rygten bredt sig, og der var endnu flere nysgerrige. De gik i vejen og sinkede arbejdet. Noa havde travlt, for Gud havde fortalt, at arken skulle bygges på en uge - de var endnu ikke nået halvvejs, og nu var der kun tre dage tilbage.

Sem kom kørende med et stort læs træ, men kunne ikke komme frem for tilskuere.

Noa råbte: "I må ikke gå i vejen. Vi skal lave arken færdig på kun tre dage. Om tre dage kommer der en stor oversvømmelse. Gå

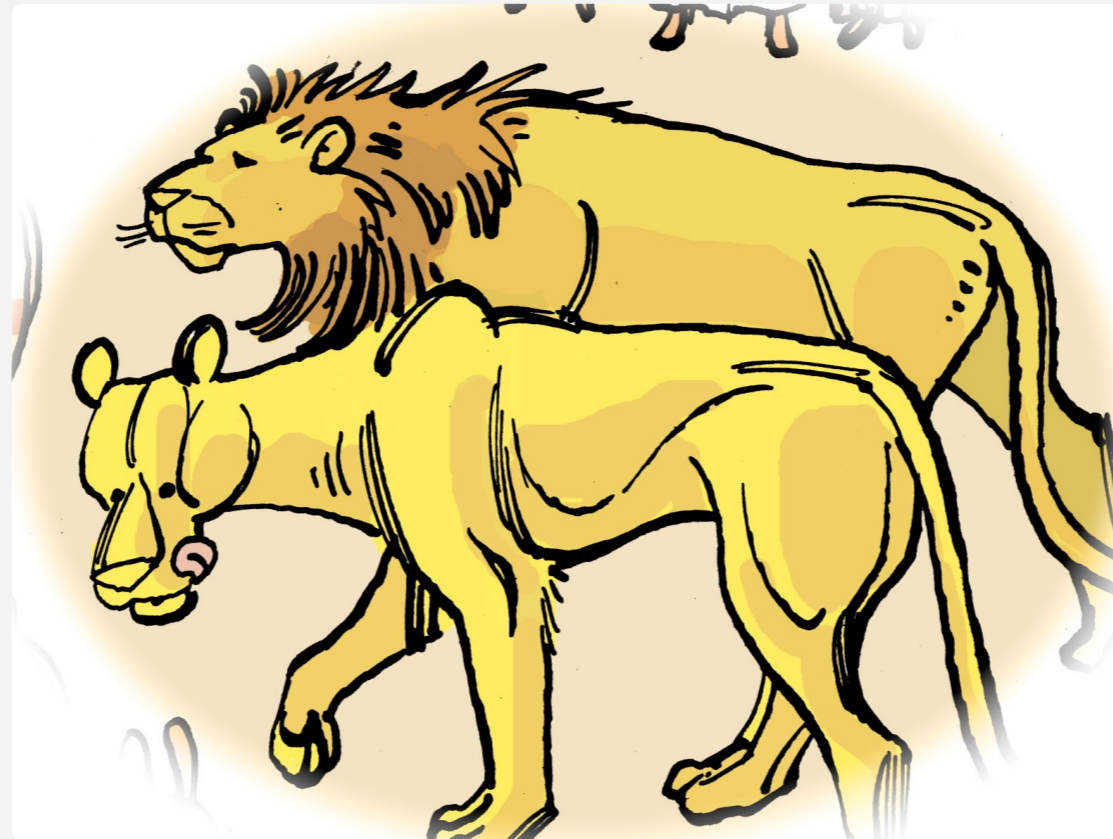
hjem og byg jeres egne skibe og sørg for, at de er store og tætte!" Noas kone og Jafet prøvede at få flyttet folk, så Sem kunne komme frem, men så blev folk sure.

"Hvad bilder I jer ind" råbte en høj mand, "vi har lige så stor ret til at være her, som I har - og I kan lige vove på at skubbe til mig!" Og så samlede han en sten op og kastede den efter Noa.

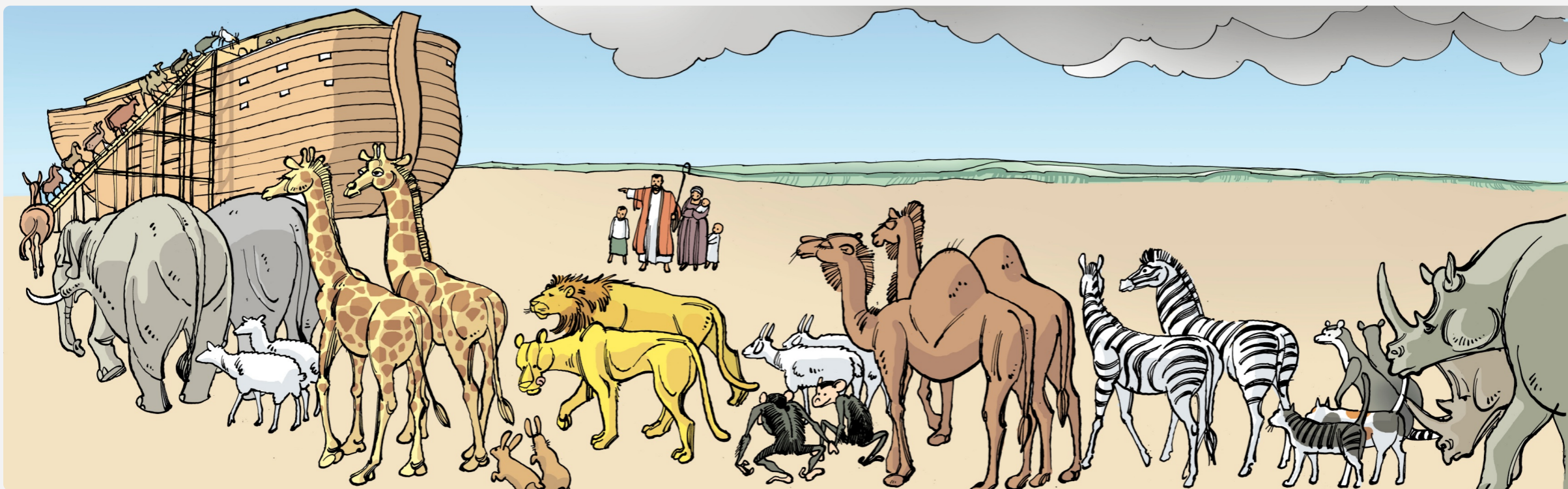
Noa dukkede sig men så, at flere af tilskuerne samlede sten op - og de råbte, at Noa var både tosset og farlig. Hvad skulle Noa dog gøre?

Så lød der et stort brøl, og alle blev stille. Alle vendte sig om efter lyden og så to store løver - tæt på. Hanløven brølede igen, og alle tilskuerne skreg og løb væk.

Illustration 3.1 Hvor kom løverne fra?

Illustration 3.2 Er der plads til dem alle sammen?

Nu havde Noa arbejdsro. I de sidste tre dage kom der stadig flere dyr til. Dyrene holdt sig tæt på arken, men var stille og rolige - og de gik ikke i vejen.

Den sidste dag blev det overskyet, og arken nåede at blive færdig, inden det begyndte at regne. Dyrene gik på række ind i arken, så gik menneskene ombord, og til sidst kom fuglene flyvende og satte sig øverst oppe.

“Puha” sagde Jafets kone “nu kan jeg sove i flere uger - så træt er jeg. Vi har næsten ikke fået sovet hele ugen, og jeg er bare så træt” og så faldt hun i søvn sammen med sine børn. Så træt var

hun, at hun ikke vågnede, da regnen trommede på taget af arken, og det begyndte at tordne. Hun vågnede først, da arken begyndte at hoppe og danse.

Det regnede så meget, at man kun kunne høre vand. Vand der faldt på arkens træ, og vand der faldt på vand - for nu var der vand rundt om arken. Det var som om, arken stod midt inde i et kæmpe vandfald, og det blev ved og ved i en hel uge. Arken blev kastet rundt i store bølger, men den holdt, og de overlevede alle sammen.

Efter en uge blev der roligt, og arken sejlede rundt i et kæmpe hav. Det blev den ved med i et helt år. Nu blæste vindene, og solen skinnede. Vandet begyndte at synke, og arken stødte mod toppen af Ararat bjerg, hvor den lagde sig til hvile.

Noa var ved godt mod. Han ventede en uge, og så sendte han en ravn afsted.

Ravnen kom ikke tilbage.

Næste dag sendte Noa en due afsted. Og duen kom tilbage kort efter. "Vandet er ikke væk endnu" sagde Noa, og så ventede han en uge, før han sendte duen ud igen.

Denne gang kom duen tilbage med en olivengren i munden. "Min kære due," sagde Noa "du skal altid være velkommen hos mig og mine - nu ved vi, at det er sikkert at gå ud af arken".

De åbnede arkens store port, og Noa var den første, der gik ud. Som det allerførste lavede Noa et alter og ofrede et par af dyrene til Gud. Røgen steg op i himlen, og Gud snusede til røgen "Ah - hvor det dufter godt, jeg bliver i rigtig godt humør!" sagde han til sig selv, og til Noa sagde Gud "Jeg vil aldrig mere drukne alle menneskene - nu skal du og dine leve i fred. Se regnbuen - den er tegnet på, at vi to har en pagt, og at jeg ikke mere vil oversvømme hele jorden. Dine børnebørns børn skal sprede sig over jorden og blive til mange folk. I må bestemme over alting, og I må spise både dyr og planter. Men lad være med at spise kød skåret ud af levende dyr, for sjælen er i blodet".

Noa takkede Gud og lovede, at han ville lære sine børn og børnebørn at ofre, så Gud kunne få noget godt at snuse til.

Noa levede 350 år mere og blev stamfar til Abraham, der blev stamfar til Israelerne.

Men den historie må I høre en anden gang.

Hvad er meningen?

MYTEN FORTÆLLER AT...

1. Gud bestemmer
2. Mennesker skal gøre, hvad Gud siger
3. Gud vil ikke oversvømme hele jorden igen
4. Isralitterne skal herske i Kanaans land

Oversvømmelsen

Du kan læse om en stor oversvømmelse i mange religioner. I de religioner, hvor der er flere guder, sker oversvømmelsen på grund af stridigheder mellem guderne, eller fordi guderne er enige om at udrydde en mislykket menneskerace - og så starte forfra. I Bibelen er der kun én gud - og så er det ham, der laver oversvømmelsen for at straffe de ulydige mennesker og starte forfra.

Det er et specielt dansk udtryk at kalde oversvømmelsen for "Syndfloden". Ordet stammer oprindeligt fra en fejloversættelse - men giver god mening, fordi synderne (de ulydige) bliver druknet.

Historien om Noas ark er gået videre til Kristendommen og Islam. I Islam er det dog et rigtigt skib, Noa bygger, og ikke bare en ark (kasse).

Fakta eller myte

Man har troet fuldt og fast på historien, og der har været mange kloge hoveder i Europa, der har tænkt over, hvordan der kunne være plads til alle dyrene og forrådet. Noas ark var nævnt i leksikon som fakta indtil for 150 år siden.

I dag bliver historien betragtet som en myte, der forklarer en stor oversvømmelse og samtidig giver lejlighed til at give forklaring på et par ting. Det diskuteres stadig, om der har været en stor oversvømmelse i Mellemøsten, der kan være baggrund for historierne i de forskellige kulturer og religioner i området.

Hvad forklarer myten ud over oversvømmelsen?

Historien fortæller, at menneskene skal rette sig efter, hvad Gud siger - ellers går det galt.

Desuden får vi at vide, at Gud har sagt:

- Regnbuen er et tegn fra Gud på pagten med Noas efterkommere.
- Menneskene bestemmer over dyr og planter.
- Det er OK at spise kød fra dyr - bare ikke kød, der er skåret ud af levende dyr.

Historien om Noa har en fortsættelse, der giver yderligere forklaringer. Historien er:

Noa levede 350 år mere, dyrkede jorden og blev den første, der plantede en vingård. En dag drak han sig fuld i vin og var nøgen i sit telt. Kam kikkede ind i teltet og så sin far nøgen.

Kam fortalte det til sine brødre. Sem og Jafet gik baglæns ind til Noa og dækkede ham til uden at se på ham.

Da Noa var blevet ædru, hørte han, hvad der var sket. Han blev stiktosset. Men i stedet for at forbande Kam, forbandede Noa Kams søn Kanan og hans efterkommere og sagde: "Kanaanæerne skal være trælle for Jafet og Sems efterkommere".

Sem blev stamfar til Abraham. Og Abraham blev stamfar for Israelerne.

Det, vi får at vide af denne fortsættelse, er at:

- Israelerne stammer fra Noas søn Sem.
- Kanaanæerne skal være trælle for Isralitterne (Sems efterkommere).

I virkeligheden er det tvivlsomt om, der har været et særligt kanaanærisk folk - men betegnelsen fra Bibelen har været brugt så tit om folk i og omkring Israel, at betegnelsen stadig bliver brugt.

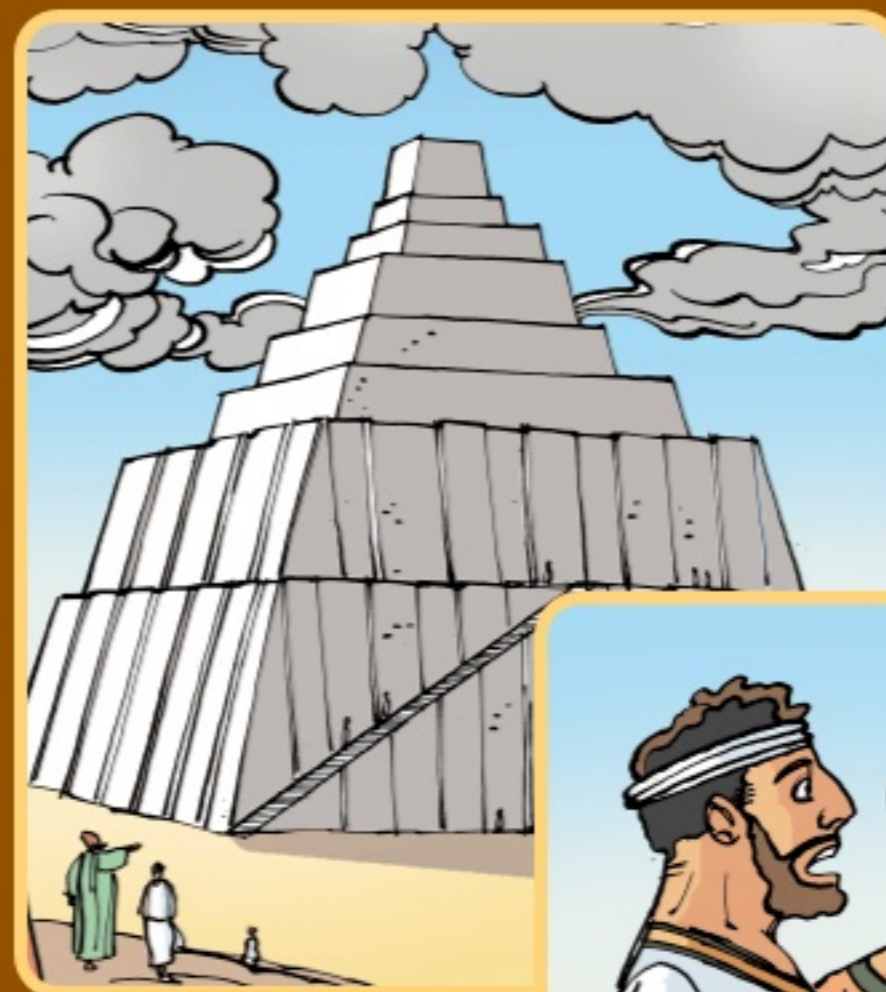
Babelstårnet

Myten om Babelstårnet

Side 27

Hvad er meningen?

Side 29

Myten om Babelstårnet

4 SPØRGSMÅL

1. Hvor mange sprog var der til at begynde med?
2. Hvor ville folk bo?
3. Hvorfor ville Gud blande sig?
4. Hvordan blev det store byggeri forhindret?

Hvordan kan det være, at der er så mange sprog? Måske startede det på denne måde...

Noas efterkommere havde slået sig ned i en frugtbar dal. De trivedes, dyrkede jorden, blev rige og dygtige.

De talte samme sprog alle sammen, og de var gode til at arbejde sammen.

De byggede en by og et højt tårn. Planen var, at tårnet skulle forbinde jorden med himlen, så de kunne komme op og møde Gud.

Folk var rigtig glade for deres by og tårnet. De smilte til hinanden og sagde: “Her er så dejligt at bo. Vi vil bo her altid. Der er ikke nogen grund til at rejse andre steder hen, for her får vi adgang til himlen...”

Men Gud tog ned og kikkede på tårnet. “Det er dog utroligt, så dygtige de er til at arbejde sammen” sagde Gud til sig selv - “Hvis de fortsætter på den måde, er der snart ingen grænser for, hvad de kan lave. Jeg vil ikke have, at de kommer op i himlen - det tårn skal stoppes!”

Gud tænkte sig godt om - og så fik han en rigtig smart idé: Hvis han slog folk med sprogforvirring, kunne de ikke tale sammen mere - og så ville arbejdet med tårnet stoppe.

Illustration 4.1 Babelstårnet

Næste morgen mødtes folk ved tårnet, som de plejer.

“God morgen” sagde den første.
“Good Morning” sagde den anden.
De kikkede uforstående på hinanden,
men så kom der en til.

“God morgen” sagde den første.
“Guten Morgen” sagde den tredje -
men de forstod ikke hinanden.

Snart efter kom der flere til - og man
hørte mange forskellige
morgenhilsner: “صباح الخير”, “Səhər
yaxşı”, “শুভ সকাল”, “בקר טוב” og
“Maidin dea-”

“Sikke en forvirring” sagde den først
ankomne “Nu går jeg hjem og pakker,
for her gider jeg ikke være mere...”

Og alle de andre tog også hjem og
pakkede. Og folk rejste væk og
spredte sig over hele jorden.

Hvad er meningen?

MENINGEN ER AT GIVE EN FORKLARING

1. Gud bestemmer
2. Der er mange forskellige sprog, fordi Gud har bestemt det.
3. Mennesker må ikke bygge noget, der når ind til Gud i himlen
4. Menneskene skal rette sig efter Gud

Forklaringen på de mange forskellige sprog

Hvorfor taler man forskellige sprog i forskellige lande? Hvis vi alle sammen stammer fra den samme familie, burde vi da kunne tale samme sprog? Det spørgsmål er blevet stillet i mange lande over hele verden. Og der er givet forskellige svar i forskellige kulturer og religioner.

Myten om Babelstårnet er en meget udbredt forklaring, fordi den er brugt i både Jødedom og Kristendom. Her bliver historien også brugt til at understrege, at mennesker skal rette sig efter Guds orden - og at de ikke kan komme op til Gud. Menneskene kan altså ikke komme til at kikke Gud i kortene, men skal i stedet adlyde Guds love og gøre, hvad præsten siger.

Det er en historie, som understøtter Guds og præsters betydning i samfundet. Og historien kan bruges til at argumentere mod videnskab og internationalt samarbejde.

Hvad betyder Babel?

Babel kan betyde *forvirring* eller *pludren*, hvis man ser på den oprindelige betydning af ordet babel. Det passer med, at der opstod forvirring efter, at folk begyndte at tale forskellige sprog. Og det lyder, som om folk pludrer, når man ikke forstår sproget.

Babel kan også være navnet på byen Babylon.

Tårnet i Babylon

Byen Babylon lå ikke langt fra, hvor byen Bagdad ligger i dag.

Der lå et højt firkantet tårn i Babylon omkring 600 år før vor tidsregning. Tårnet blev brugt som tempel.

Babylon var dengang hovedstad i et stort rige og centrum for kultur og religion.

Kong Nebukadnezar havde bygget tårnet oven på resterne af et gammelt tårn. Tårnet var altså en vigtig del af Babylon.

Babylon og jødedommen

Før historien om Babelstårnet kom med i Bibelen, var en række jøder i eksil i Babylon. Nebukadnezar havde tvangsflyttet dem.

De boede i Babylon i 50 år, før de fik lov til at rejse hjem.

Mens de var i Babylon, hørte de mange spændende ting - også historien om et tårn, der forbandt jorden med himlen, og om hvordan sprogene opstod efter den store oversvømmelse.

Babylon blev efterfølgende besejret af en anden stormagt, og den nye hersker gav jøderne lov til at rejse hjem til Jerusalem.

Nogle jøder blev i Babylon, og nogle rejste hjem. Begge parter havde lært meget i Babylon, og det de havde lært fik stor indflydelse på jødernes religion og de historier, der kom med i deres hellige bog Toraen.

Babelstårnet er med i Bibelen

De kristne har overtaget de fleste af jødernes historier om de første tider.

Historien om Babelstårnet er blevet bevaret og udbredt gennem Kristendommen - og man troede, at det var Guds vilje, at nationer skulle være adskilt og tale hvert deres sprog.

Billeder af Babelstårnet

Der er lavet mange flotte billeder af Babelstårnet.

Mange billeder med Babelstårnet viser et rundt tårn - men her i bogen er tårnet firkantet ligesom tårnet i Babylon.

Babelstårnet er ikke med i Koranen

I koranen er der en anden historie om et højt tårn. Kong Farao af Ægypten får bygget et højt tårn, der skal nå op til himlen. Farao gør det for at provokere Moses og trodse jødernes gud. Farao får sin straf, men der er ikke noget i historien om, at nationer skal have forskellige sprog.

Religions- historie

Hvor og hvornår?

Side 32

Hvem skrev myterne?

Side 34

Myter & ritualer

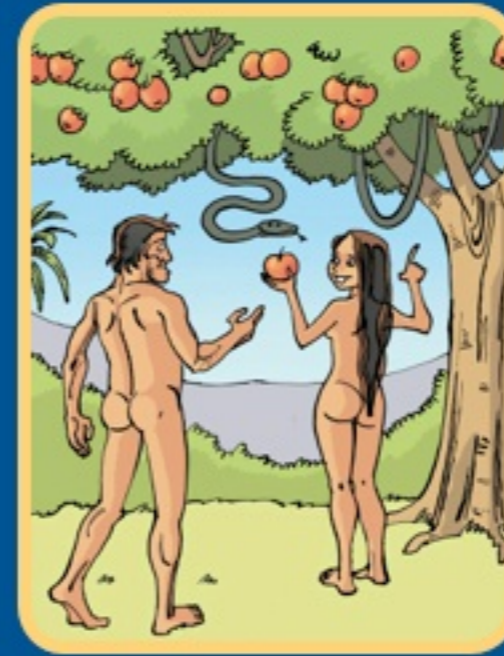
Side 38

Fortæl og undervis

Side 41

Læs mere!

Side 42

Hvor og hvornår?

HVOR KOMMER MYTERNE FRA? MYTERNE ER FORTALT, SAMLET OG SKREVET NED I TRE RELIGIONER

1. Jøderne samlede deres historier, mens de var i Babylon og skrev dem i deres hellige bog, Toraen
2. De kristne overtog mange af historierne direkte fra oversættelser af jødernes historier - og skrev dem i de kristnes hellige bog, Bibelen.
3. Profeten Muhamed har sine egne versioner af historierne - han var inspireret af sine åbenbaringer. Historierne er skrevet ned i Islams hellige bog, Koranen.

Mange af myterne er blevet fortalt igen og igen, før de blev skrevet ned.

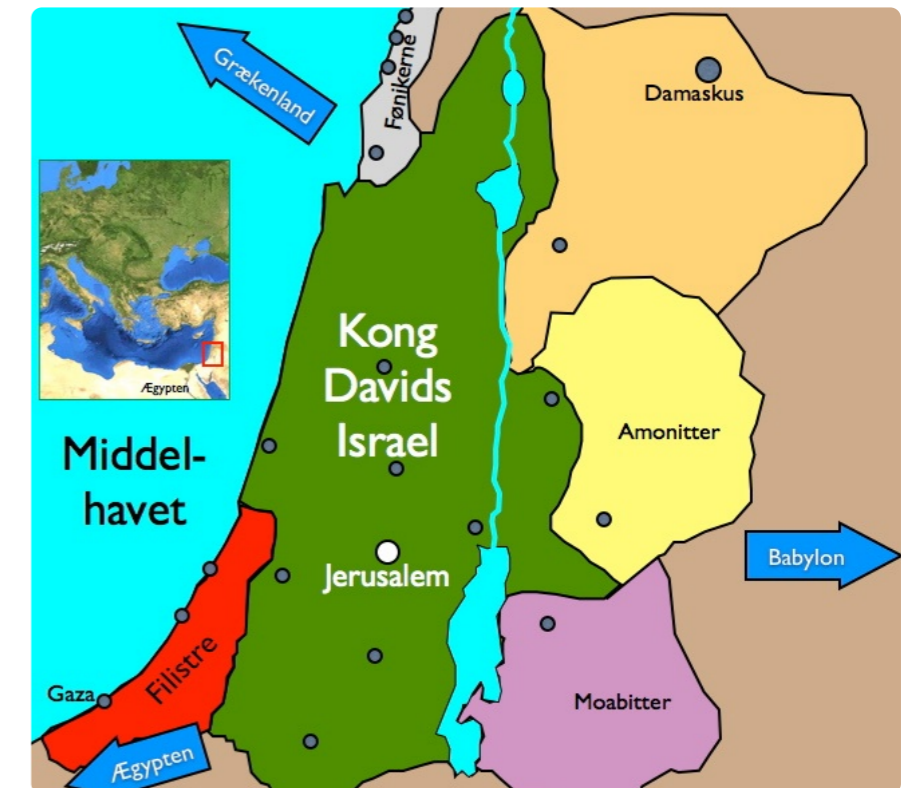
Andre er blev skrevet for at give en start på det hele...

Historierne er skrevet ned i Babylon - hovedstaden i et stort rige. Israels overklasse var deporteret dertil af babylonerne. Kong David havde skabt et stort, stærkt og samlet Israel omkring år 1.000 f.v.t (før vores tidsregning) - altså for omkring 3.000 år siden. Davids Israel holdt ikke særlig lang tid. Riget blev delt i to og blev undertrykt af snart den ene, snart den anden erobrere.

Nebukadnezar II - Babylons hersker - var sådan en erobrere.

I 598 f.v.t. indtog de babyloniske tropper Jerusalem. Et par år efter forsøgte

Illustration 5.1 Historierne er først skrevet ned af jøderne

Historierne blev samlet, mens jødernes overklasse var deporteret til Babylon.

jøderne at gøre oprør. Det blev slået ned med hård hånd, og Jerusalem blev ødelagt. For at sætte en stopper for bøl og oprør flyttede Nebukadnezar “de bedste mænd” til Babylon. Han håbede, at de så ville glemme alt om Israel og Jerusalem.

Jøderne i Babylon holdt derimod fast i deres gamle historier, deres tro på, at de havde en pagt med Gud - og drømmen om at genopbygge Jerusalem.

Det er i tiden under og efter landflygtigheden i Babylon, at størstedelen af den samling skrifter, der udgør Bibelens gamle Testamente, får deres endelige form.

Historierne blev skrevet ned i Toraen, som er jødernes hellige bog.

Da perserkongen Kyros i 539 f.v.t. havde erobret Babylon, gav han jøderne tilladelse til at genopbygge Jerusalems tempel og til at dyrke deres gud der. Så den endelige redaktion af historierne er foretaget efter, at en del af de deporterede jøder rejste hjem til Israel og Jerusalem.

I de kommende århundreder blev Israel besat af snart den ene og snart den anden erobrere.

Da Jerusalem blev ødelagt i år +135 af romerne, blev de fleste jøder fordrevet fra området - og de bosatte sig rundt om i verden.

I dag har jøderne igen staten Israel. Israel blev oprettet i 1947 med støtte fra FN.

Der lever fortsat mange jøder rundt om i verden. Og mange af dem holder fast i deres gamle religion.

Kristendom

Kristendommen er en nyere religion end Jødedommen. Den startede blandt jøderne i Israel med Jesus omkring år +30. De kristne begyndte at skrive deres historier ned omkring år +100. De fleste af jødernes gamle historier kom med. Jesus og de første tilhængere var jøder, så historierne i denne bog har lige fra starten været fælles gods.

Islam

Og endelig kom en del af historierne også med i Koranen, Islams hellige bog, omkring år +610. Profeten Muhamed havde stor respekt for de tidligere profeter. Muhamed betragtede Moses og Jesus som led i rækken af profeter frem mod den endelige formulering af Guds ord. Muhamed kendte til historierne fra både kristne og jøder, men holdt fast i de versioner han selv fik skrevet ned, inspireret af sine åbenbaringer.

Hvem skrev myterne?

HVEM SAMLEDE MYTERNE, MAN KAN LÆSE I STARTEN AF BIBELEN?

1. Myterne er fortalt og husket fra generation til generation.
2. De blev samlet i en "bog" for 2.500 år siden.
3. Der er mange forfattere og fortællere.
4. Det er nogle meget vigtige historier men ikke noget, der virkelig er sket.

For 2.500 år siden var den jødiske overklasse deporteret til Babylon. Kong Nebukadnezar II fra Babylon havde erobret Israel.

Efter at have slået flere oprør ned, tænkte Nebukadnezar, at han kunne slippe for flere oprør ved at flytte alle velhavende og veluddannede jøder til Babylon.

Men blandt jøderne i Babylon var der stærke og fremsynede ledere.

Måske mødtes de tre stærkeste ledere en søndag for 2.500 år siden for at blive enige om, hvilke historier der skulle med til gudstjenesten. Og måske foregik det, som du kan læse i denne historie:

Josef og Dan sidder og kigger på nogle skriftruller, da Simon kommer brasende ind.

Josef: Nå, der kommer du Simon. Hvorfor ser du så vred ud?

Simon: Hvad er meningen? Hun serverede urtete til maden i stedet for vin!

Dan: Hvad? Serverer din kone urtete til maden? Hvor får hun den tossede idé fra?

Simon: Fra Ruth. Min kones gode veninde Ruth. Ruth med den store flotte have med de mange dejlige urter. Ruth, der kan spå om fremtiden. Ruth, der er gode venner med de ypperste mænd i kongens hof. Ruth, der har talt med kongens

astrolog og har fundet ud af, at vi alle bør blive her i Babylon. Ruth, Ruth, Ruth. Jeg er syg og træt af at høre om Ruth og hendes skøre påfund.

Josef: Er en tåbelig kvinde nok til at ødelægge dit humør?

Simon: Du skal ikke undervurdere Ruth. Hun er farlig! Farlig, fordi hun er populær blandt kvinderne for sine helbredende urter. Farlig, fordi hun fortæller spændende historier til børnene om guder, der kæmper med slanger og bringer orden i universet. Og farlig, fordi hun ikke kender sin plads.

Hvad er meningen? Skal Ruth ødelægge vores planer om at vende hjem til Jerusalem og dyrke vores gud?

Hvis mændene også får smag for hendes spådomme og hendes historier om Babylons tusindvis af guder - ja, så kan vi tre godt glemme alt om at bestemme noget mere.

Dan: Det må ikke ske. Vi må ikke overlade magten til spåkoner og sladre-kællinger.

Josef: Vi tre må holde sammen og lave et modtræk mod Ruth. Vi vil samle mændene og vise, hvor langt vi er nået med vores gamle fortællinger og Guds lov.

De tre ledere glemte deres uenigheder og blev enige om, at gøre bogen færdig så hurtigt som muligt.

De blev enige om, at de hver især skulle bestemme et budskab, der var så vigtigt, at det skulle med i bogen. Efter tur valgte de et budskab, der skulle blive repeteret i al fremtid:

Dan: Det vigtigste budskab for mig er, at der kun er een gud, og det er Jahve - og at Jahve er den stærkeste af alle guder - og han har skabt og ordnet alting. Og så at det er mænd, der står for gudstjenesten!

Josef: Ja, det er mændene, der bestemmer! Og det vigtigste for mig er, at jøderne skal holde Jahves lov, ellers går det galt! Jeg vil have alle de historier med, der fortæller, at man skal holde Jahves bud. Ikke bare de 10 bud, men dem alle sammen!

Simon: Jeg er helt enig med jer begge to. Og jeg vil have alle de historier med, der fortæller, at Israel er vores land. Israel er Guds land til jøderne - bare vi holder loven.

Lad os så komme igang. Nu skal det ske!

Måske skete det på denne måde. For jøderne samlede sig om ledere som Josef, Dan og Simon.

Kong Nebukadnezar havde en plan om at flytte jøderne og få dem til at glemme Israel. Men han tog fejl. I stedet for at blive integreret i det Babylonske rige, samlede jøderne sig om deres gamle fortællinger: De havde også skikke - som for eksempel at drengene blev omskåret - som gjorde, at jøderne var anderledes end de andre indbyggere i Babylon. En del af jøderne håbede på at komme hjem til Jerusalem i Israel. Og så ville de bygge templet op igen for at gendanne det rige, som kong David havde skabt.

Meningen for de mennesker var ganske tydelig: Gud havde lovet jøderne, at Israel var deres land, og derfor var det meget vigtigt at få samlet historierne om Guds løfte i en hellig bog.

Jødernes hellige bog er ikke samlet af en person. Der har været forskellige synspunkter og interesser. Især tre synspunkter er vigtige:

1. Gud har skabt verden og bragt orden i det hele. Det synspunkt kan man mærke i "Fortælling 1: Skabelsen", "Noas ark" og "Babelstårnet".
2. Jøderne skal rette sig efter Guds lov, og at de må ikke være ulydige. Det synspunkt mærker man i "Den forbudte frugt" og "Noas ark".
3. Og endelig var der et tredje synspunkt: At Israel tilhører jøderne. Det synspunkt mærker man i **fortsættelsen af "Noas ark"** og i fortællingerne om **Abraham, Isak, Jakob, Moses og David**.

De tre synspunkter var meget vigtige for 2.500 år siden, da jøderne var i eksil i Babylon. Synspunkterne var også vigtige, da det var lykkedes en del af de deporterede jøder at komme hjem til Israel fra Babylon. Her blev bogen - Toraen - færdig.

Templet og ofringen i templet var en central del af Jødedommen, indtil Jerusalem blev ødelagt af romerne. Herefter blev loven og historierne det vigtigste.

Jøderne blev spredt over hele verden, efter at Jerusalem blev ødelagt af romerne for næsten 2.000 år siden. Toraen - jødernes hellige bog med historierne - var med til, at jøderne holdt sammen og bevarede håbet om at vende hjem til Jerusalem og Israel.

Efter næsten 2.000 år lykkedes det: Staten Israel blev oprettet af FN i 1947 efter 2. verdenskrig.

Og historierne om Abraham og David er vigtige den dag i dag: Mange jøder tror fuldt og fast på, at Gud har lovet dem landet Israel.

Det er derfor ikke populært at sætte spørgsmålstegn ved historierne.

På den anden side er det svært at finde beviser på, at historierne er sande. I gamle dage troede forskerne, at alt, hvad der stod i Bibelen, var rigtigt, og så måtte arkæologer og historikere gerne supplere med, hvad de kunne finde ud af.

I dag tror de færreste religionsforskere på, at Adam, Eva, Abraham, Isak, Jakob, Moses og David alle sammen er historiske personer.

De færreste forskere tror på historien om Adam og Eva. Historierne om Moses er der sat stærk tvivl ved, og David diskuteres heftigt. Nogle mener, at David virkelig har levet, fordi man har fundet en stor sten med indskrift, hvor Davids navn er nævnt.

Andre mener, at David blot er endnu en sagnfigur, der skulle få

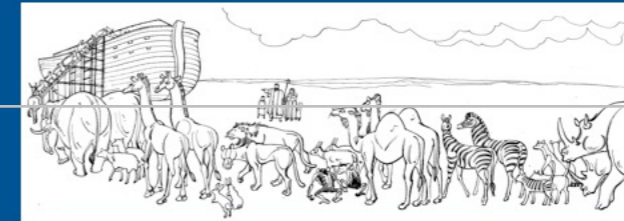
jøderne til at tro på Guds løfte til jøderne. Løftet er: “Hvis I holder mine love, skal Israel være jeres land til evig tid!”

Lovene er meget vigtige i Jødedommen, for man tror, at loven er en pagt, en aftale, mellem jøderne og Gud.

Historierne i denne bog fortæller, at det er vigtigt at gøre, hvad Gud siger - ellers går det galt.

Historierne bliver også fortalt i Kristendommen og i Islam - og her bliver de fortalt og brugt på en anden måde. I denne bogs fire første kapitler er der noter om de enkelte historier, og om hvordan de bliver brugt.

Myter & ritualer

HVORDAN VIRKER MYTERNE STÆRKEST?

I religioner er der tre ting, der spiller sammen og giver de troende en stærk oplevelse:

1. Myter
2. Ritualer
3. Udstyr, som for eksempel figurer og billeder.

Historierne i denne bog bliver stadig fortalt. De handler alle om meget grundlæggende forhold - de er religiøse myter.

Når man hører i TV: "Ny undersøgelse afliver myte: Vi æder os ikke ihjel i junkfood", så betyder det, at man ikke skal tro på myten - for myter er noget vrøvl. I religioner er der mange myter - men de religiøse synes ikke, at deres myter er noget vrøvl.

Myter i religionerne er spændende og interessante - de prøver at give svar på vigtige spørgsmål. Og det giver stor autoritet til præsten, når han kan svare på de store spørgsmål i livet. Myten om Adam og Eva giver svaret på spørgsmålet "Hvor kommer det hele fra?". Det er en skabelsesmyte.

Der er skabelsesmyter i de fleste religioner - og de er meget forskellige.

Religionerne gør noget ekstra ud af de vigtigste myter. Fortællingen giver en særlig stærk oplevelse, når den bliver udbygget med et skuespil og et billede - eller noget andet udstyr.

Myterne i denne bog er blevet illustreret mange gange. Måske har historierne været så vigtige en gang, at der var særlige ritualer omkring dem...

Det er imidlertid nogle andre historier, der er vigtigst i dag.

Her kommer tre nutidige eksempler med fortælling, ritual og udstyr. Alle eksemplerne er fra den kristne religion.

Der er mere end 1.000 forskellige retninger indenfor Kristendommen. I Danmark er de fleste kirker “protestantiske” - de hører til den danske folkekirke. Den største kristne retning i verden er den “katolske” kirke. I de katolske ritualer er der som regel mere udstyr end i de protestantiske.

1. eksempel: Juleaften

Juleaften er der en spændende gudstjeneste ved midnat i katolske kirker, for eksempel i Rom.

Myte: Præsten fortæller om Jesu fødsel. Han fortæller, at Jesus blev født i en stald, og at han blev lagt i en krybbe. Krybben er dyrenes ædebrug, der bliver brugt som seng til det nyfødte barn.

Ritual: Præsten velsigner en dukke, og lægger den i en udstilling med figurer (et tableau). Præsten lægger dukken ned i den krybbe, som figurerne står omkring.

Udstyr: Mange af deltagerne har selv en lille dukke med. Præsten velsigner dukkerne. Når deltagerne kommer hjem, lægger de deres velsignede dukke i deres tableau med krybbe hjemme i stuen.

2. eksempel: Altergang

Både katolske og protestantiske præster kan servere brød og vin. I den danske folkekirke kaldes det altergang og nadver. Nadver betyder måltid. Altergang foregår under gudstjenesten, og det sker mange gange om året. Altergangen foregår lidt forskelligt fra kirke til kirke.

Myte: Præsten fortæller, at Jesus spiste et sidste måltid med sine disciple (tilhængere). Her lovede Jesus sine disciple evigt liv. Jesus velsignede brød og vin og sagde, at det var hans kød og blod. Når deltagerne spiste brødet og drak vinen, fik de del i Jesus og det evige liv.

Ritual: Når præsten har fortalt historien, kan man deltage i “altergang”: I Danmark plejer man at gå op og knæle omkring alteret. Præsten går først rundt med en sølvtallerken og uddeler et fladt, rundt stykke brød til hver enkelt og siger: ”Dette er Jesu Kristi legeme”. Derefter går præsten rundt med et stort sølvbæger og hælder en smule portvin op i et mindre sølvbæger til hver enkelt og siger: ”Dette er Jesu Kristi blod”.

Udstyr: Brød, vin og service er det vigtigste udstyr.

Måske hænger der et billede af “den sidste nadver” i kirken - det er et billede af Jesus, der sidder og spiser med sine disciple. Der er lavet mange flotte billeder af “den sidste nadver” - og de, der er rigtig glade for den historie, har billedet hængende hjemme i stuen.

3. eksempel: Korsfæstelse

Hvert år til påske fejrer de kristne Jesu korsfæstelse.

Myte: Præsten fortæller, at Jesus blev korsfæstet, døde og genopstod bagefter.

Ritual: I nogle katolske lande er der flotte optog, hvor unge mænd bærer hver sit store trækors. Der er endda nogle, der lader sig sømme fast til korset med et søm gennem hænder og fødder. Tilskuerne kan se, hvordan Jesus led - og de der lader sig korsfæste får sikkert den stærkeste oplevelse.

Udstyr: Korset er det vigtigste symbol i Kristendommen. Man kan få kors som vedhæng, og man kan få kors til at hænge hjemme på væggen.

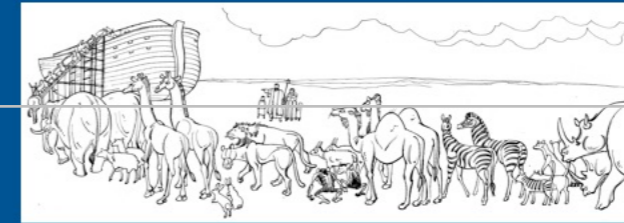
Disse tre eksempler er alle fra vores tids kristendom. Men der foregår noget tilsvarende i alle religioner: Myter, skuespil (ritualer), billeder og udstyr går op i en højere enhed.

Illustration 5.2 Tre eksempler fra Kristendommen

Hvad hører man om?	Hvad er man med til?	Hvad kan man tage med hjem?
Jesu fødsel	Præsten velsigner en dukke	Dukken
Jesu sidste måltid	Præsten serverer brød og vin	Billedet af den sidste nadver
Jesus bliver korsfæstet	Et optog med mænd og kors	Et smykke med form som et kors
Myte	Ritual	Udstyr

Myte, ritual og udstyr hænger sammen.

Undervis

Hvis du underviser, bør du give eleverne lejlighed til at tænke, tale og handle. Hvis eleverne kan læse, kan du bruge denne metode: Eleverne sidder i grupper á 4 personer. Hver elev har et nummer fra 1 til 4:

Nr 1 - Læser spørgsmålet.

Nr 2 - Svarer på spørgsmålet.

Nr 3 - Siger, hvordan det kan tegnes.

Nr 4 - Siger, hvad der ellers kan være på tegningen.

Så bytter de roller, og nu er det 2's tur med næste spørgsmål. Når de er færdige med spørgsmålene, beslutter de hver især, hvad de vil tegne.

Kender du Cooperative Learning? Dette er en CL-struktur.

Du bør lave sedler med spørgsmålene. Måske kan du bruge mine spørgsmål - de står i starten af hver fortælling.

Du kan hente yderlige materialer på min hjemmeside - se <http://peter.arclint.dk/download/>

Noas ark er rigtig flot - især hvis man har en plakatprinter. Planchen kan farvelægges og man kan tilføje tegnede eller udklippede fugle og dyr.

Fortæl

Det allersjoveste og givende er at fortælle frit og frejdigt. Når du fortæller i stedet for at læse højt, bliver fortællingen skabt i nuet, og ordet bliver levende.

Hvis du ikke har prøvet at fortælle uden hjælpemidler, så kan du være bange for at prøve det. Som overgang til at fortælle frit kan du lave dig små sedler eller et mindmap.

Lav små sedler med de vigtigste stikord til fortællingen og kig så på sedlerne en ad gangen, mens du fortæller. Eller du kan skrive stikordene op i et mønster - et mindmap. Det kræver øvelse at lave et godt mindmap - du lærer det ved at prøve det.

Historier

Du kan læse historierne i Bibelen, og der er masser af bøger med spændende fortællinger, der foregår i bronze- og jernalder i landene omkring Middelhavet. Spørg på biblioteket!

Der er også lavet tegneserier om oldtidens middelhavslande - jeg er især begejstret for Sussi Bechs serie om **Nofret**: Tegneserierne er spændende, sjove og flotte.

Du kan også læse mine andre bøger i denne serie. Find dem på <http://peter.arklint.dk/download/>

Hvad er religion?

Du kan spørge på biblioteket eller læse i Wikipedia (den engelske er oftest bedst). Se under "Religion".

Jeg vil anbefale en bog, jeg selv er meget glad for: "**Etikken og religionerne**" af Tim Jensen og Mikael Rothstein. Bogen giver en kort og præcis introduktion til religionerne. Og så beskriver den de mange svar, der er i religionerne på spørgsmålene om kønsroller, seksualitet, prævention, abort, miljø, krig mm.

